

Innspill til Musikkutvalget, NOU

Musikkelskapet Harmonien – hvem, hva og hvor er vi:

- Musikkelskapet Harmonien er:
 - Med Bergen Filharmoniske Orkester i front; Bergen og Vestlandets største og viktigste produsent og formidler av klassisk musikk.
 - Et av Norges musikalske flaggskip
 - Navet i musikklivet i vest
 - Et grunnfjell i kulturbyen Bergen
 - En av Norges to nasjonale orkesterinstitusjoner med staten alene som offentlig tilskuddspart.
- «Harmonien-familien» utgjør 100 fast ansatte musikere, 130 musikk talenter og 120 korsangere. I tillegg engasjeres ca. 500 frilansmusikere og -sangere årlig. Produksjon, støtteapparat, administrasjon og ledelse utgjør vel 20 fast ansatte.
- Bergen Filharmoniske Orkester – Harmoniens juvél:
 - Et av Europas eldste og beste symfoniorkestre
 - Omfattende konsert- og operasesong i Bergen
 - Jevnlig turnevirksomhet til de fremste konsertarenaer internasjonalt
 - Dirigenter og solister på høyeste internasjonale nivå
 - Innovativ og kvalitetsdrevet programmering
 - Jevnlig nye norske verk og internasjonale sambestillinger
 - Nordens mest omfattende katalog av CD-innspillinger
- Bergen Filharmoniske Kor - eldst i front i Norge
 - Forpliktende medlemskap for 120 kvalifiserte amatørsangere
 - Omfattende konsertprogram, også opera, med BFO
 - Medvirket på prisbelønte innspillinger med BFO
 - Eneste symfoni-kor som er fullt integrert i en norsk orkesterinstitusjon
- Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester – landets ledende i helårlig drift:
 - Orkester-praksis for 130 musikk-talenter mellom 15 og 25 år, medlemmer fra hele Sør-Norge
 - Orkester-akademi med helgesamlinger og prøveuker, tett oppfølging av BFO-musikere, prøvespilltrening mv
 - Omfattende konsertvirksomhet, hvorav to årlige konserter i Harmoniens abonnementsesong med dirigenter på internasjonalt topp-nivå

Musikkelskapet Harmonien

Bergen Filharmoniske Orkester, Bergen Filharmoniske Kor, Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester
Edvard Griegs plass 1, N-5015 Bergen, +47 55 21 61 00, NO 976 619 005
post@harmonien.no harmonien.no bergenphilive.no

MUSIKKSELSKAPET HARMONIEN

- Bergenphilive - landets fremste strømmetjeneste av lyd og bilde innen klassisk musikk:
 - 10 nye konsertstrømminger årlig, fra 2023 på kvalitetsnivå 4K
 - 200 verk globalt tilgjengelig og søkbar i vårt digitale arkiv
 - Stort repertoar, med verkotaler på norsk og engelsk
- Omfattende samarbeid om felles produksjoner med nærstående profesjonelle kulturaktører:
 - Festspillene i Bergen
 - Bergen Nasjonale Opera
 - Edvard Grieg Korene
 - KODE kunstmuseer og komponisthjem
 - NRK
- Omfattende talentprogram:
 - BFUng (se over) i samarbeid med Talent Norge
 - Landets ledende assistentdirigent-ordning, Karsten Andersen-programmet
 - Landets eldste solist-talent satsning, De Unges Konsert
 - Den Norske Solistpris
 - Edvard Grieg Internasjonale Pianokonkurranser
 - Komponist- og dirigentworkshops
- Omfattende formidlingsprogram:
 - «Bli inspirert» for hele 6. klassetrinn i Bergen, landets eneste i sitt slag
 - Familiekonserter, som også inkluderer barn og unges egenmedvirkning
 - Ballett for barn og familier
 - Opera og særskilte konserter for ungdomsskoler og vgs
 - Egne konserter for 2. klassetrinn
 - «Musikk for minnet» (involverende prosjekt med demente)
 - «Orkesteret på byen» - oppsøkende kammerkonserter
 - Sommerkonserter i friluft
 - Film- og spillmusikk konserter
 - «Tett på» - program i foajeen (introduksjoner og intimkonserter)
- Omfattende publikumsmessig nedslag, både lokalt og internasjonalt:
 - 2023: 118.000 fysisk, hvorav 28.000 barn og unge.
 - 2023: 250.000 på Bergenphilive, foruten mange millioner på CD/strømming (Spotify), radio og tv i Norge og internasjonalt. Norges mest spilte symfoniorkester digitalt, iflg Gramo.
 - Mange samarbeidspartnere som når ut til særskilte målgrupper; Universitetet i Bergen, Studentorganisasjonene i Bergen, grunnskolene i Bergen, Bergen kulturskole, Visit Bergen, Robin Hood-huset mv

Musikkelskapet Harmonien

Bergen Filharmoniske Orkester, Bergen Filharmoniske Kor, Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester
Edvard Griegs plass 1, N-5015 Bergen, +47 55 21 61 00, NO 976 619 005
post@harmonien.no harmonien.no bergenphilive.no

MUSIKKSELSKAPET HARMONIEN

- Omfattende privat støtte samt høye egeninntekter totalt:
 - Meteva as, Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen, Grieg Foundation, GC Rieber fondene. 2023: Til sammen 32,0 mill inkl bruk av oppsparte gavemidler under pandemien. Samlet 54,0 mill i egeninntekter, dvs 25% av et totalbudsjett på 217,0 mill.

Det akutte bildet:

- Musikkelskapet Harmonien er i økende grad underfinansiert som nasjonal orkesterinstitusjon:
 - Hvert år siden det store jubileumsåret 2015 har statens rammetilskudd blitt redusert i realverdi, akkumulert til ca 7 mill årlig
 - Statens gaveforsterkningsordning er avvirket og er ikke blitt kompensert for på annen måte, nå ca 3 mill årlig
 - Vi delfinansierer løpende drift post pandemi (i 2022, 2023 og 2024) med oppsparte gavemidler fra pandemi-tiden, noe som verken er bærekraftig eller realistisk på sikt
 - Fortsatt underdekning vil føre til reduksjon i kunstnerisk produksjon, formidling og bemanning.
 - Våre strategiske initiativ og prosjekt de senere år er i en startfase blitt realisert gjennom private gavemidler. Dette vil ikke fortsette på sikt. Skal digital produksjon, internasjonal turnering og bred formidling videreføres i det lange løp, må det offentlige ta større finansielt ansvar

Det store bildet:

- Musikkelskapet Harmonien – og dermed musikklivet i Bergen og Vestland - er urimelig forskjellsbehandlet finansielt fra statens side:
 - Oslo-orkestrene - Oslo-filharmonien, Operaorkesteret og KORK - har til sammen 260 musikerstillinger, og alle tre orkestre er finansiert statlig
 - Bergen Filharmoniske Orkester har kun 100 musikerstillinger og skal dekke oppgavene tilsvarende hovedstadsorkestrene i Norges nest største by og region
 - Oslo-filharmonien alene har over 30 millioner mer i statstilskudd enn Musikkelskapet Harmonien. Det finnes ingen saklig begrunnelse for denne forskjellsbehandlingen mellom Norges to nasjonale orkesterinstitusjoner. Musikkelskapet Harmonien og Oslo-filharmonien driver i dag likeverdige virksomheter på de fleste områder. Harmonien har dessuten en bredere rolle- og oppgaveportefølje.

Musikkelskapet Harmonien

Bergen Filharmoniske Orkester, Bergen Filharmoniske Kor, Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester
Edvard Griegs plass 1, N-5015 Bergen, +47 55 21 61 00, NO 976 619 005
post@harmonien.no harmonien.no bergenphilive.no

MUSIKKSELSKAPET HARMONIEN

Hva som står på spill:

- Musikkelskapet Harmonien som orkesterselskap på høyt internasjonalt nivå står ved et vippepunkt. MH med Bergen Filharmoniske Orkester som spydspiss har utviklet seg til et internasjonalt nivå både i kvalitet og omfang. Dette bør nå anerkjennes tydeligere og understøttes sterkere fra statens side bedre enn hva tilfellet er i dag. Det som er bygget opp, må ikke forvitte.
- Det bør være en nasjonal ambisjon å ha to likestilte internasjonalt orienterte orkesterselskap som virker gjensidig utfordrende på hverandre og dermed også berikende for norsk kulturliv.
- Det må være et mål å sikre en orkesterstørrelse som muliggjør videreutvikling av kunstnerisk produksjon og formidling i Musikkelskapet Harmonien, og derigjennom sikre en formålseffektiv utnyttelse av den nasjonale orkesterinstitusjonens potensiale.
- Bergen som landets nummer to-by bør ha denne spesielle utfordrer-rollen og må følgelig gis mulighet til å utvikle både MH og andre sentrale kulturinstitusjoner i byen i tråd med en slik rolleforståelse.
- Musikkelskapet Harmoniens samfunnsrolle, som ikke må undervurderes:
 - Den klassiske musikken og andre kunstneriske ytringsformer er som limet i samfunnet, en forebyggende kraft for helse og skaper av opplevelse av meningsfylt liv for den enkelte.
 - Institusjonene - herunder MH - er kulturens ryggrad som bærer de kunstneriske ytringene kvalitetssikret ut til det store publikum.
 - Å holde tilbake det offentlige ressursinnsats på kulturfeltet vil muligens gjøre staten rikere, men nasjonen - folket - blir fattigere.
 - Tiden er nå inne for å realisere et statlig kulturløft. Musikkelskapet Harmonien forventer en økt ressurstildeling samsvarende med vår samfunnsrolle.
 - Å styrke Harmonien vil styrke hele musikklivet i Bergen og Vestland

Hva vi forventer fra staten:

- Likebehandling som nasjonal institusjon
- En statlig opptrappingsplan for rammetilskuddet til Musikkelskapet Harmonien
 - For å muliggjøre opprettholdelse og en videre styrking av vår virksomhet over tid har vi bedt om at staten legger opp til en reell økning av tilskuddsrammen med 30 mill kr. Økningen kan fordeles over flere påfølgende budsjettår.

Musikkelskapet Harmonien

Bergen Filharmoniske Orkester, Bergen Filharmoniske Kor, Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester
Edvard Griegs plass 1, N-5015 Bergen, +47 55 21 61 00, NO 976 619 005
post@harmonien.no harmonien.no bergenphilive.no

Fremtiden:

- **Den opera-symfoniske institusjonsklyngen i Bergen må styrkes**

Den opera-symfoniske klyngen i Bergen, bestående av institusjonshjørnesteinene Musikkselskapet Harmonien, Bergen Nasjonale Opera og Edvard Grieg Korene, er i dag med på å sette agendaen for kvalitet, nyskaping, formidling og talentutvikling innenfor sine kunstfelt nasjonalt. Denne klyngen utgjør det største og viktigste kontrapunkt til hovedstadens opera-, vokal- og symfoniske virksomhet, noe som i seg selv er av stor betydning for en dynamisk kunstutvikling på dette feltet i landet vårt. Bergen som landets nummer to-by bør tilkjennes en særskilt utfordrer-rolle og må følgelig gis mulighet til å utvikle denne institusjonsklyngen i tråd med en slik rolleforståelse. Disse institusjonene trenger et felles løft.

Bergen må nå forventes å kunne ta et nytt steg fremover de nærmeste år som kulturby. Økt opera-, musikkteater- og konsertproduksjon, økt vekt på formidling og talentutvikling mv tilsier at antall musikere i Bergen Filharmoniske Orkester må økes og antall sangere i Edvard Grieg Kor må økes. Bergen Nasjonale Operas produksjonsrammer er kritisk underfinansiert og må styrkes vesentlig. Bergen har engasjerte private støttespillere som gjerne bidrar betydelig, men en styrking av institusjonsrammene er først og fremst en offentlig oppgave.

- **Nytt musikkteater- og konserthus på Edvard Griegs plass**

Ikke minst i et perspektiv som nevnt over trenger Bergen å få styrket de romlige rammene for de nevnte institusjonene. Byen og regionen trenger en utvidet fysisk infrastruktur som legger til rette for høykvalitets kunstutøvelse, formidling, publikums- og talentutvikling; vi trenger å skape åpne og inviterende møteplasser mellom kunsten og publikum. På dette feltet har Bergen stått på stedet hvil i alt for lang tid. Bergen trenger et nytt musikkteater- og konserthus i samspill med Grieghallen som styrker Bergen og Vestlandets kunstneriske kraftsentrum og som kan løfte regionens kulturliv for kommende generasjoner.

Musikkselskapet Harmonien har tatt et betydelig eierskap i dette, og sammen med Bergen Nasjonale Opera og Grieghallen as lanserte vi i 2018 et forslag om å bygge en mellomstor scene og sal delvis nedsenket under bakken ved Grieghallen og utvikle Griegkvartalet til en samlende arenaklynge, som også vil bli unik i internasjonal målestokk. Det er svært tilfredsstillende å konstatere at denne prosjektidéen er blitt tatt godt imot i det offentlige rom. Den er kommet inn på prioritert plass i Bergen kommunes kulturarenaplan og private givere – Per Grieg sr, Trond Mohn og Espen Galtung Døsvig, sammen med støtte fra kommunen og fylket, gjorde det mulig med utarbeidelse av en skisserapport i 2019. Partene arbeider aktivt for å realisere denne planen. Vi har siden 2021 arbeidet med gjennomføring av bl.a. planprogram og reguleringsplan for området, og det er nå gjennomført en internasjonal arkitektkonkurranse (plan og design), der prosjektet *Kontrapunkt* fra Henning Larsen ark ktr ble valgt.

Musikkselskapet Harmonien

MUSIKKSELKAPET HARMONIEN

Det er tilfredsstillende at Grieghallen Utbygging as er etablert og at private støttespillere og kommunen og fylket aktivt støtter prosjektet. Også Den Nationale Scene er nå kommet med som aksjonær. Vi er glade for at staten for 2021 bidro med støtte til prosjektplanleggingen og ga tiltaket positiv omtale. Men staten må nå sammen med kommunen og fylket følge videre opp med støtte til den videre planlegging. Ambisjonen er å videreutvikle prosjektet til et sk «gryteklart» nivå, slik at en endelig beslutning om realisering kan fattes i 2025/26, med sikte på ferdigstillelse og åpning i 2030/31. «Griegkvartalet for alt og alle».

- **Samspeilet med grunnskoleløpet, vgs og de estetiske fagene må styrkes**

Satsningen på formidling, herunder digital formidling og strømming, må videreføres og videreutvikles. Dette vil bli enda viktigere når det gjelder publikumsutvikling fremover, også for å engasjere nye grupper inn til våre konserter i Grieghallen. Bergen Filharmoniske Orkestres analoge og digitale tilstedeværelse vil på sitt beste kunne bygge hverandre synergisk og gjøre orkesteret og den klassiske musikkens samlede publikum større og sterkere. Men det offentlige må ta et sterkere ansvar og en tydeligere rolle mht ivaretagelse av de estetiske fagenes nødvendige plass i grunnskoleløpet og i de videregående skolenes estetiske linjer. Musikk- og scenekunstinstitusjonene kan ikke alene bære ansvaret for kunstformidlingen til de oppvoksende generasjoner.

- **Musikkens kraft**

Vi har sterk tro på den klassiske og symfoniske musikkens kraft og dens store betydning for svært mange mennesker, og vi er trygge på at konserter og forestillinger også i fremtiden vil være samfunnsmessig viktige møteplasser. Sammen med andre kunstneriske ytringsformer utgjør den klassiske og symfoniske musikken et lim i samfunnet, en forebyggende kraft for helse og en skaper av opplevelse av meningsfylt liv for den enkelte.

Dette må være en overordnet ledetråd for det vi gjør.

Bergen, 12.6.2024

Bernt E. Bauge

Adm. dir.

Musikkelskapet Harmonien

Bergen Filharmoniske Orkester, Bergen Filharmoniske Kor, Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester
Edvard Griegs plass 1, N-5015 Bergen, +47 55 21 61 00, NO 976 619 005
post@harmonien.no harmonien.no bergenphilive.no

MUSIKKSELKAPET HARMONIEN

Sagt om Bergen Filharmoniske Orkester i den senere tid:

- *The Bergen Philharmonic Orchestra have been the stars of the Edinburgh International Festival's first full weekend (Seen and Heard)*
- *Gardner drew a powerhouse of a performance from his players (Bachtrack)*
- *Edward Gardner brings the drama to stunning performance (The Times)*
- *Das 1765 gegründete Ensemble gehört nicht nur zu den ältesten, sondern auch zu den besten europäischen Orchestern (Frankfurter Allgemeine Zeitung)*
- *Das traditionsreiche Bergen Philharmonic Orchestra reisst das Publikum im Friedrich-von-Thiersch-Saal unter seinem Chefdirigenten Edward Gardner zu Begeisterungstürmen hin, welche wie auf einem Rockkonzert wirken (Wiesbadener Kurier)*
- *...spielen sich die Norweger in die erster Reihe der europäischen Orchester (Abendzeitung München)*
- *– ergreifend Weltklasse (Klassik begeistert, Hamburg)*
- *Fra ende til annen var dette formidabel symfonisk kunst. BFO hadde et vell av karakterer i seg og spilte nyansert i alle registre, så Edward Gardner kunne forme musikken til en gripende episk fortelling (Klassekampen)*
- *En musikalsk kjempebragd (BT)*
- *En gigantfremførelse som vil bli husket i mange år (nrk)*
- *Det er til Bergen vi må dra, når det riktig store skal oppleves (nrk)*
- *Denne fremførelsen er en enormt imponerende oppvisning i hva musikkmiljøet i Bergen kan få til (Aftenposten)*
- *Kombinasjonen av den åpne Chandos-lyden, Gardners energi og Bergen-filharmoniens klare og detaljerte spill, gjør dette til en utgivelse i verdensklasse (Ballade)*

Musikkselskapet Harmonien

Bergen Filharmoniske Orkester, Bergen Filharmoniske Kor, Bergen Filharmoniske Ungdomsorkester
Edvard Griegs plass 1, N-5015 Bergen, +47 55 21 61 00, NO 976 619 005
post@harmonien.no harmonien.no bergenphilive.no